

***ВИША МЕДИЦИНСКА
СЕСТРА У
ПРЕВЕНЦИЈИ
КАРЦИНОМА ДОЈКЕ***

*Соња Карић, виша
медицинска сестра*

ЦИЉ

- Полазницима едукације приказати факторе ризика и мере превенције за настанак малигне болести дојке

СТАТИСТИКА

- ⦿ У нашој земљи, свака 12. жена оболи од карцинома дојке, а број оболелих је у непрекидном порасту.
- ⦿ Годишње 26 одсто жена оболелих од карцинома болују од карцинома дојке.
- ⦿ Сваке године региструје се око 4000 новооткривених случајева ове болести.

- Од карцинома дојке годишње у Србији умре више од 1600 жена, а само у Београду од ове болести умре преко 400 наших суграђанки.
- По стопи оболевања не разликујемо се од развијеног света, али је зато смртност велика, јер се болест открива у одмаклој фази.

BROJ UMRLIH OD RAKA GODIŠNJE

	Ukupno u svetu	Na 100.000 u svetu	Ukupno u Srbiji	Na 100.000 u Srbiji
1. Pluća i bronhije	1.300.000	20	4829	64
2. Kolon i rektum	639.000	9	2403	32
3. Dojka	519.000	8	1610	21
4. Grlić materice*	253.500	3	481	6
5. Želudac	803.000	12	1067	14
IZVOR	WHO		RZSTAT Batut	

BROJ STANOVNIKA: Svet: 6.453.628.000, Srbija: 7.498.001

STANDARDIZOVANE STOPE MORTALITETA KOD ŽENA, IZABRANE ZEMLJE, 2007.

Zemlje	dojka	pluća	debelo crevo	grlić materice	želudac	melanom	sve loka- lizacije
Srbija	30.4	20.7	16.7	10.5	7.2	2.0	157.1
Austrija	21.8	19.3	13.9	3.3	8.6	1.8	127.2
Češka	22.9	19.1	18.0	4.7	7.8	1.6	154.8
Finska	20.9	13.5	9.8	1.0	6.0	1.1	113.2
Grčka	22.9	11.4	8.0	1.5	5.9	0.6	113.6
Rumunija	22.3	12.5	9.0	14.5	6.8	0.9	129.7
Slovenija	24.9	19.4	14.0	3.1	8.9	2.0	145.5
UK	26.8	31.4	12.4	2.4	5.5	1.5	153.6
Holandija	27.9	31.5	14.4	1.9	5.2	1.8	151.3
EU - PROSEK	23.9	18.3	14.0	3.4	6.6	1.3	133.2

Vodeći uzroci smrti u Srbiji

	1990.	2000	2010
Bolesti srca i krvotoka	56,4	55,8	54,7
Tumori	16,8	17,4	20,5
Povrede i trovanja	5,4	3,9	3,3
Opstrukt. bolest pluća	3,6	2,4	2,6
Dijabetes	2,1	2,4	3,1
Ostalo	15,7	18,1	15,8

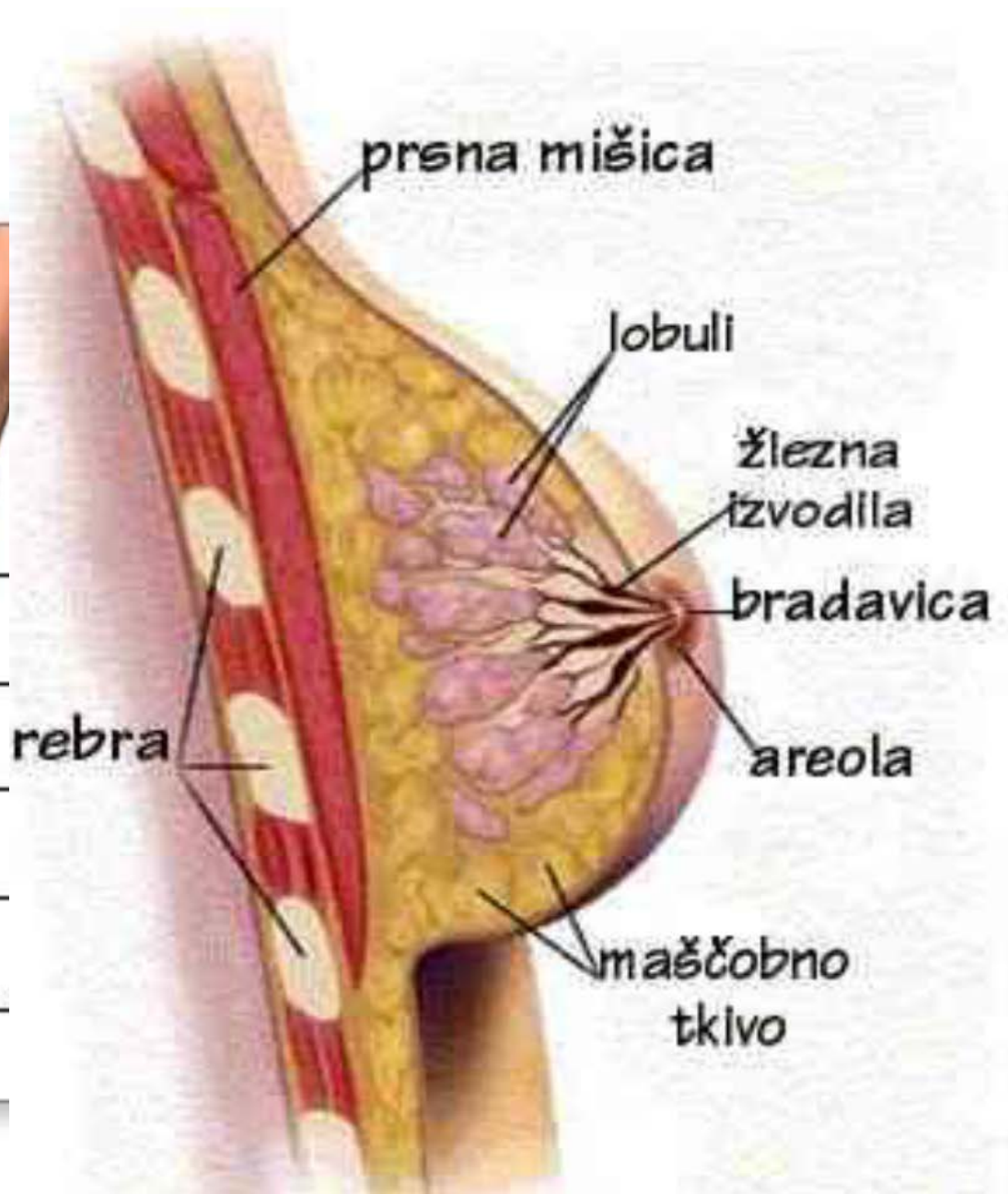
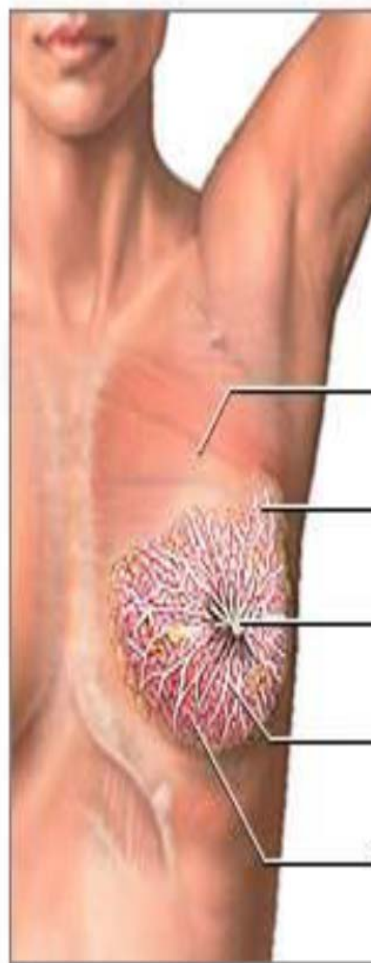

Дојка је парни орган, чија је главна функција стварање и лучење млека.

ГРАЂА ДОЈКЕ

- Млечна жлезда код жена састоји се од 15-20 жлезданих лобуса, у њима се налазе разгранати млечни канали, који се уливају у главни одводни канал. Ових канала има колико и лобуса, они вијугају и завршавају у пределу брадавице, где су левкасто проширени и имају отвор на брадавици.

- Између лобуса и каналића налази се масно ткиво, а посебне траке везивног ткива, које полазе од коже и завршавају се на мишићу грудног коша стварају преграде између режњева и дају облик дојки.

- Кожа дојке је подједнаке дебљине у просеку 1мм, сем на превоју где је дојка спојена са грудним кошом и у централном, пигментованом делу који се назива ареола, у чијем се центру налази брадавица.

- У кожи ареоле су мање или више изражене модификоване знојне жлезде, које морфолошки представљају прелаз између знојне и млечне жлезде.
- Површни епидерм брадавице веома је орожао у циљу заштите приликом дојења.

- ⦿ Дојка садржи крвне и лимфне судове. Лимфни судови се завршавају у лимфним чворовима, који се налазе у пазуху, надкључној јами и у средогруђу. Постоји и могућност повезаности са другим лимфним чворовима у организму.

КАРЦИНОМ ДОЈКЕ

- Карцином дојке је један од најчешћих облика карцинома који се јавља код жена.

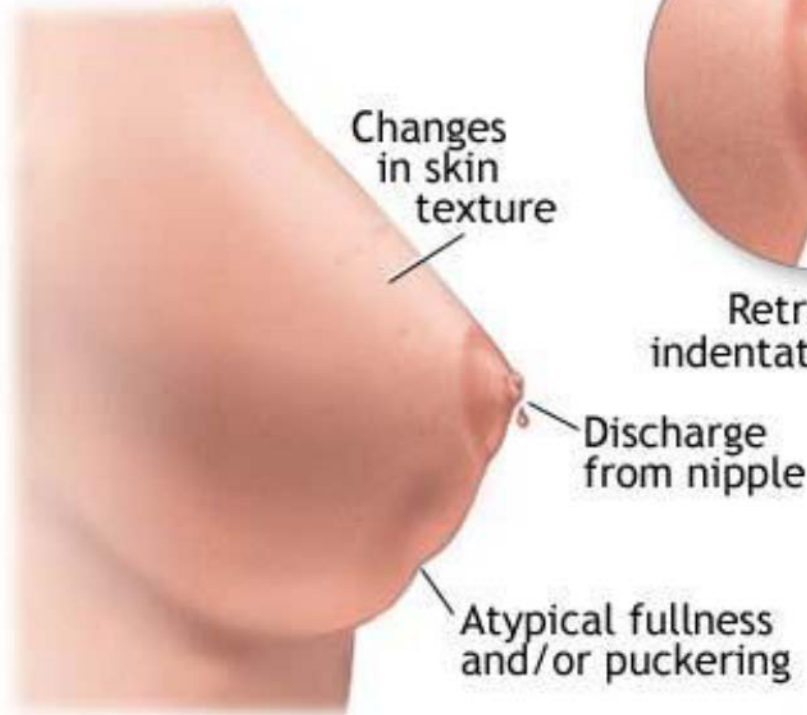
ШТА ЈЕ КАРЦИНОМ ДОЈКЕ?

- Карцином дојке је злоћудна (малигна) израслина у дојци, која настаје када макар само једна нормална ћелија дојке промени своја својства и почне убрзано и неконтролисано да се умножава, уништавајући околно здраво ткиво.

НЕКИ ОД ЗНАКОВА КАРЦИНОМА ДОЈКЕ

Breast self-exam:
Visual inspection

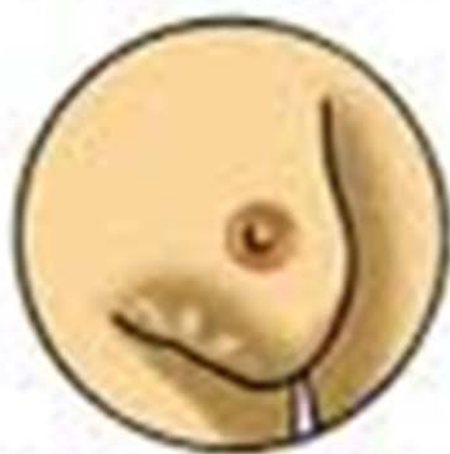
Асиметрија дојки

- Ретракција брадавице
- Кожа као кора од наранџе
- Исцедак
- Избочина

Simptomi kancera dojke

izraslina

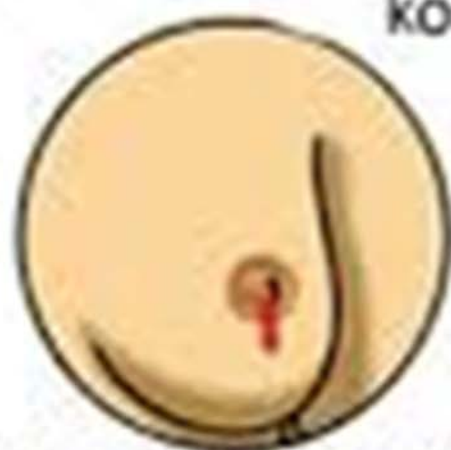
smežuranje
kože

promena teksture
kože

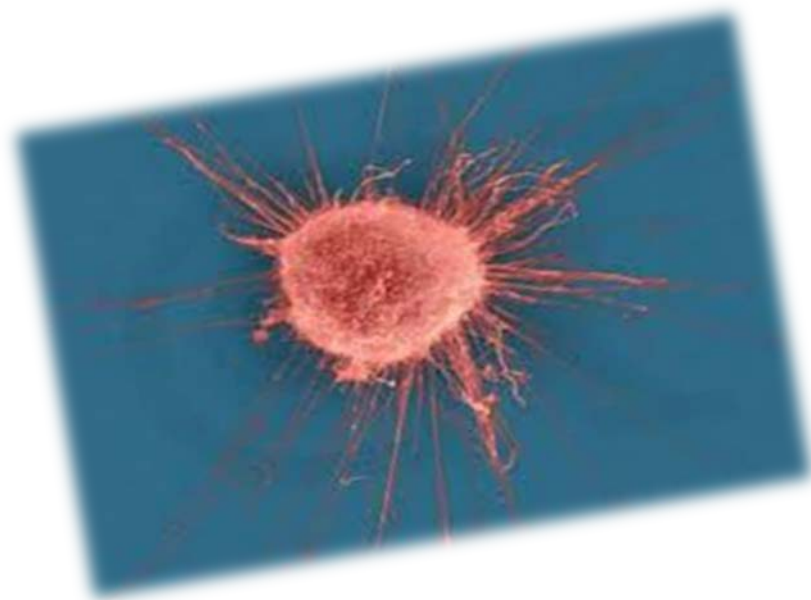

Promena izgleda
bradavice

Curenje tečnosti
iz bradavica

- ⦿ Путем крви или лимфе малигно измењене ћелије могу се проширити и на удаљене делове тела и у њима створити нове израслине- метастазе.

КО ЈЕ У ОПАСНОСТИ ДА ОБОЛИ ОД КАРЦИНОМА ДОЈКЕ?

- ◎ Свака жена може да оболи од карцинома дојке!
- ◎ Иако ризик значајно расте после 40. године, карцином може да се јави и доста раније.
- ◎ Ово обољење се може јавити и код жена без иједног познатог фактора ризика.

- ⦿ **Већи ризик од обољевања од карцинома дојке је код жена које:**
- ⦿ у породици имају некога од блиских сродника са раком дојке (мајка, сестра);
- ⦿ имају бенигну болест дојке (атипична хиперплазија);
- ⦿ су имале рану прву менструацију (пре 12. године);

- су имале први порођај после 30. године;
- нису рађале или нису дојиле;
- су имале касну менопаузу (после 50. године);
- дуготрајни стрес, повреда дојке, претерано излагање дејству јонизујућег зрачења;

- ⦿ воде нездрав живот (неправилна исхрана, гојазност, прекомерна конзумација алкохола, дувана, недовољна физичка активност).

- Рано откривање и лечење пружају најбоље шансе за излечење.
- Када се карцином дојке открије у најранијим стадијумима болести, шансе за излечење су веома високе.
- Због тога је битно да знамо које прегледе дојки треба редовно да се спроводе.

ПРЕВЕНТИВА ЈЕ НАЈБОЉИ ЛЕК!

**STOP !!!
RAKU DOJKE
PREGLEDAJ SE**

КАКО МОЖЕТЕ ДА СМАЊИТЕ РИЗИК ЗА НАСТАНАК КАРЦИНОМА ДОЈКЕ?

- Можете сами да предузмете једноставне кораке како би сте смањили ризик настанка и развоја ове болести:
- **Правилно се храните.**

- ◉ У вашој свакодневној исхрани треба да буде заступљена ниско калоријска храна са малим процентом масти и шећера, уз доста житарица и обавезних 5 порција воћа и поврћа сваког дана.
- ◉ Немојте конзумирати алкохолна пића.

- ⦿ Одржавајте одговарајућу телесну тежину.
- ⦿ Не заборавите да је гојазност један од фактора ризика за настанак карцинома дојке.

- ⦿ **Будите физички активни.**
- ⦿ Редовна физичка активност доприноси одржавању хормонске равнотеже.
- ⦿ Сваког дана будите физички активни 30 минута и одаберите шта вам највише одговара- ходајте, играјте, трчите, пливајте, возите бицикл.

- Заштитите себе и своју породицу од сунца, посебно од 11-16 часова у току дана.
- Редовно посматрајте своју кожу, и уколико приметите промене, јавите се лекару.
- **Обављајте редовно превентивне прегледе.**
- Самопреглед дојки и одлазак лекару на редовне прегледе, омогућавају рано откривање промена на дојкама.

ТРЕБА ДА ЗНАТЕ...

- Превентивни прегледи за рано откривање карцинома дојке су доступни свима, а трошкови се покривају из фонда обавезног здравственог осигурања.

ЖЕНЕ СА ПОВЕЋАНИМ РИЗИКОМ ЗА КАРЦИНОМ ДОЈКЕ

- Уколико Ваш лекар установи да имате повећани ризик за карцином дојке због претходних обољења дојки, породичног оптерећења или других фактора ризика, може да одреди другчију учесталост прегледа.

ГДЕ МОЖЕТЕ ДА ОБАВИТЕ ПРЕВЕНТИВНИ ПРЕГЛЕД ДОЈКИ?

- Преглед можете да обавите код Вашег изабраног гинеколога у дому здравља. У оквиру клиничког прегледа обавља се ултразвучни преглед дојки.
- Превентивни преглед мамографом се обавља у здравственим установама које су опремљене одговарајућим апаратом (мамографом).

У ЧЕМУ ЈЕ ЗНАЧАЈ ПРЕВЕНТИВНИХ ПРЕГЛЕДА?

- Редовни превентивни прегледи остају једини поуздан и најефикаснији начин за очување здравља!
- Њима се омогућава откривање болести у почетној фази, када је лечење једноставније и постоје одличне шансе за потпуно и трајно излечење.
- Не заборавите да у почетној фази болести нема никаквих симптома.

ШТА ПОДРАЗУМЕВА ПРЕВЕНТИВНИ ПРЕГЛЕД ДОЈКИ?

- С обзиром да учесталост обољевања упадљиво расте с годинама, и препоруке за превентивне прегледе дојки разликују се у зависности од узрастне доби:
- Од 20. године живота-самопреглед дојки, једанпут месечно;

- Од 30. године живота-
клинички преглед (уз
ултразвучни преглед
дојки од стране лекара),
једанпут годишње;
- Од 40. године живота-
мамографски преглед,
једанпут у две године.

КОЛИКО ВАМ ПРЕВЕНТИВНИ ПРЕГЛЕД ОДУЗИМА ВРЕМЕНА?

- Самопреглед дојки ће Вам одузети само неколико минута, а потребно је да урадите једанпут месечно.
- Клинички преглед у Дому здравља траје око 15 минута. Толико времена сигурно можете да одвојите за себе и своје здравље сваке године.

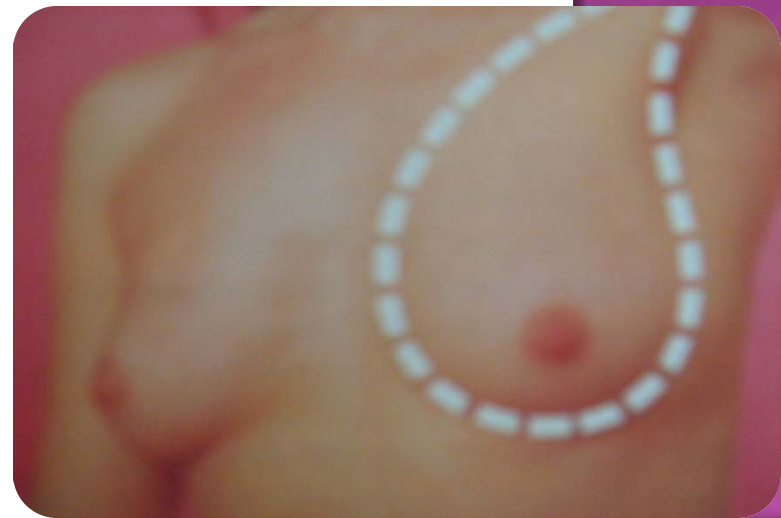

САМОПРЕГЛЕД ДОЈКИ

- Самопреглед обухвата посматрање дојки пред огледалом и преглед јагодицама прстију у стојећем или лежећем положају.
- Не морате при томе имати посебну рутину, потребно је да обратите пажњу на све што није уобичајено на вашим дојкама и околном ткиву.

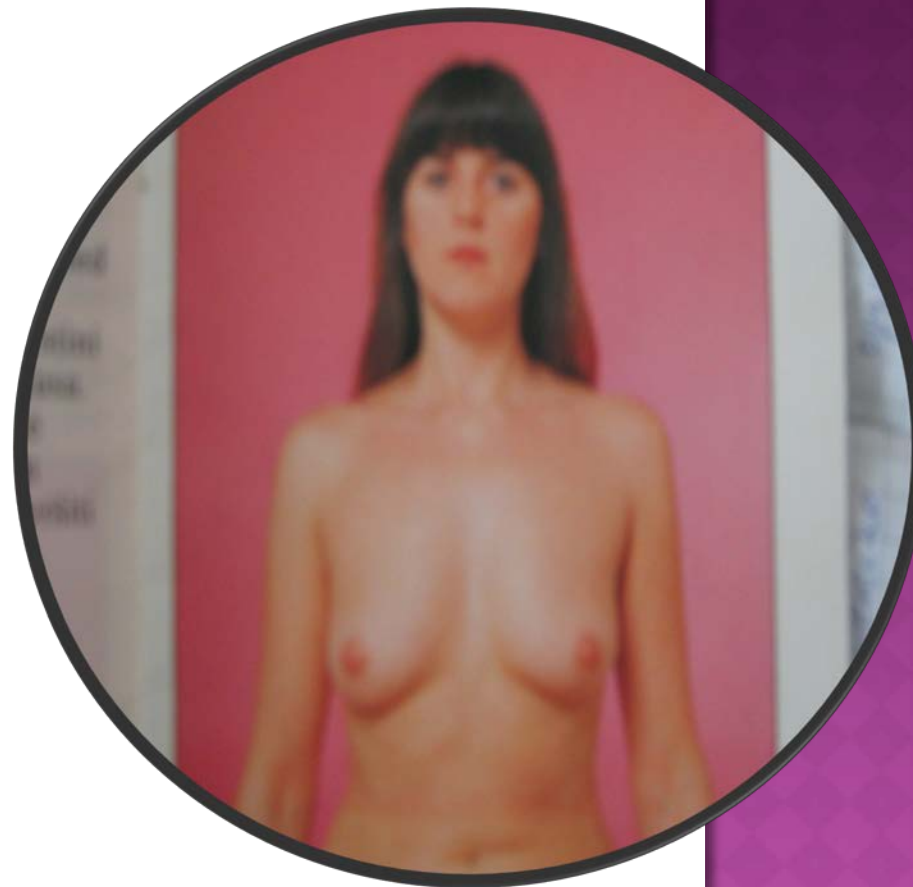
СЛИКА 1.

- Свака жена после навршене 20. године живота, једном месечно треба да прегледа своје дојке.
- Погодно време је после менструације, а ако сте у менопаузи преглед се може вршити првог у месецу.
- Редовним опипавањем своје дојке моћи ћете да препознате сваку промену.
- Дојка није округла, већ је извучена у виду продужетака који се завршава у пазуху.

СЛИКА 2.

- Скините се до појаса и станите испред огледала, окрећите се полудесно и полулево, установите да ли су делови дојки према пазуху нормални.

СЛИКА 3.

- Са рукама на боковима посматрајте да ли се на неком месту кожа набира (смежурава) или се нека од брадавица увлачи.

СЛИКА 4.

- Са рукама лако ослоњеним на врх главе, посматрајте облик и величину дојке, као и изглед брадавице (да ли су оне изразито увучене или испупчене).

СЛИКА 5.

- Подигните руке високо изнад главе и посматрајте да ли постоји разлика између дојки.
- Нежно исцедите сваку брадавицу да би сте проверили постоји ли исцедак (крвав или бистар).
- Проверите да ли су вам надлактице натечене.

СЛИКА 6. ОПИПАВАЊЕ ДОЈКИ

- Лезите удобно са главом на јастуку. Десном руком опипавате леву дојку, а левом руком десну дојку.
- Опипавање чините посебно. Почните од кључне кости, притискајте дојку нежно, али чврсто према телу, покречући прсте у замишљеним концентричним круговима, од споља према унутра.

СЛИКА 7, 8 И 9.

- ⦿ Наставите да правите мање кругове док не опипате целу дојку.
- ⦿ За ово Вам треба 2-3 круга зависи од величине дојки.

СЛИКА 10.

- Савијте руку у лакту изнад главе и поновите опипавањем целе дојке.

СЛИКА 11.

- На крају испитајте део дојке према пазуху, и тада користите кружне покрете.
- Ако сте нешто неуобичајено приметили, јавите се свом лекару.
- Највећи број израслина не значе карцином, али то може констатовати само лекар.

- ⦿ Самопрегледом се не може напипати сваки тумор, нарочито не онај мали.
- ⦿ Зато самопреглед није ни једина, а ни довољна метода за рано откривање карцинома дојке.

НА КОЈЕ СИМПТОМЕ ТРЕБА ДА ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ?

- ⦿ Приликом самопрегледа обратите пажњу на следеће симптоме:
- ⦿ Израслине или задебљања у дојци, околном ткиву или пазуху;
- ⦿ Промена величине или облика дојке;
- ⦿ Промена боје или осетљивости коже, ареоле или брадавице;
- ⦿ Појава бола или осећаја нелагодности у дојкама.

- ⦿ Увлачење брадавица;
- ⦿ Неуобичајени осип;
- ⦿ Избочене вене на дојкама;
- ⦿ Необичан исцедак из брадавица;
- ⦿ Увећање пазушних лимфних жлезди.

**⦿ АКО ПОСТОЈИ ПРОМЕНА, НЕ
ГУБИТЕ ВРЕМЕ, ЈАВИТЕ СЕ
ВАШЕМ ИЗАБРАНОМ
ГИНЕКОЛОГУ!**

УЛТРАЗВУК

- Лекар одговарајућом сондом прелази преко дојки и на монитору добија слику, открива цисте и чврсте творевине.
- Ултразвучни преглед не може заменити мамографију, чешће се примењује на контролним прегледима.
- Ултразвук је посебно користан приликом прегледа код младих жена код којих се, због обилног жлезданог ткива, на мамографији не могу се разликовати поједине структуре (солидне и цистичне).

ШТА ЈЕ МАМОГРАФИЈА?

- Мамографија је рендгенски преглед дојки којим се откривају тумори и друге промене у дојци, које су још увек тако мале да се не могу напипати или открити другим врстама прегледа.
- Савремени мамографи користе јако мале дозе зрачења које нису штетне.

- То је радиолошка метода снимања.
- Свака дојка се снима у две пројекције, фронтално и бочно, уз максималну компресију дојке.
- Снимање траје око 10 минута.

КАДА ТРЕБА ЗАПОЧЕТИ СА РЕДОВНИМ МАМОГРАФСКИМ ПРЕГЛЕДИМА?

- Први мамографски преглед дојки (тзв. Батзичну мамографију) треба обавити између 40. и 45. године живота и затим наставите са редовним мамографским прегледима на 2 године.
- Препоручује се да се пре мамографског прегледа уради клинички преглед дојки од стране лекара.

ШТА ЈЕ СКРИНИНГ ПРОГРАМ?

- Скрининг за карцином дојке представља програм организован од стране здравствене службе у којем се све жене одређених година старости позивају на редовне мамографске прегледе.

- По правилнику о садржају и обиму права на здравствену заштиту, наш Дом здравља ради скрининг на карцином дојке.
- Апарат мамограф добијен је по донацији јапанске агенције за међународну сарадњу.
- Особље које ради на апарату(лекар и сестра)су едуковани у Институту за онкологију и радиологију у Београду, од стране стручног кадра.

ЛЕЧЕЊЕ

- За лечење карцинома дојке постоји неколико метода, а избор зависи од величине тумора, резултата лабораторијских анализа, стадијума обољења и постојања метастаза.

- ⦿ Лечење карцинома дојке је тимски рад и тимски напор у који се укључују специјалисти из неколико области.
- ⦿ Важну улогу при доношењу одлуке играју године старости и евентуално постојање других хроничних обољења.

- ⦿ Постоје два начина лечења: локално и систематско.
- ⦿ Циљ **локалног лечења** је да уклони или уништи малигне ћелије у одређеној регији, најчешће хируршким захватом или зрачењем.

- ◎ **Систематско лечење,**
хемиотерапија и примена хормона
имају задатак да униште малигне
ћелије у целом организму.
- ◎ Лечење се може спровести само
једном или комбиновањем више
метода.

ХИРУРШКА БИОПСИЈА

- Биопсија се ради у операционој сали. Узима се сумњиво ткиво за микроскопску анализу.
- Користе се три технике:
- **ексцизија** (исецањем кроз мали рез узима се комадић ткива),
- **биопсија иглом** (помоћу посебне игле узима се комадић ткива за анализу) и
- **аспирација иглом** (садржај се усисава).

- У случају налаза злоћудних тј. малигних ћелија, патолог је дужан да пружи потпуна обавештења о којем се типу ради и да ли је захватио оклона ткива (тј. да ли је инвазиван).

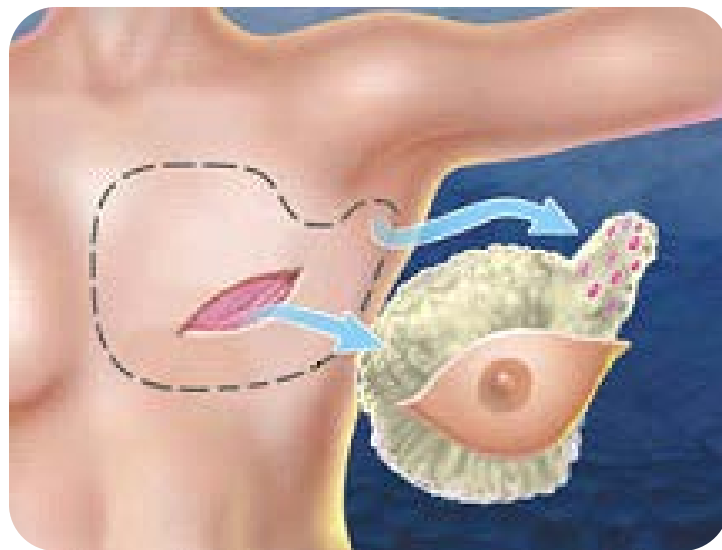
ХИРУРШКО ЛЕЧЕЊЕ

- Хируршко лечење не подразумева увек мастектомију (потпуно одстрањивање дојке), али одлука о томе мора бити донета уз добру сарадњу са лекаром.
- Ако се ипак уради, жена се касније може подвргнути реконструкцији дојке.

- ⦿ Може се урадити:
- ⦿ **Туморектомија**- уклања се само тумор са нешто здравог ткива.
- ⦿ **Парцијална мастектомија**- уклања се тумор, као и ткиво које се налази између тумора и грудног мишића.

- ⦿ **Модификована радикална мастектомија**- уклања се дојка, део грудног мишића и садржај пазушне јаме.

РАДИОТЕРАПИЈА- ЗРАЧЕЊЕ

- Овом методом се уништавају злоћудне ћелије, које би се после хируршке интервенције могле евентуално ”провући” неопажано.
- Трајање терапије је индивидуално као и учесталост- у просеку 3-6 недеља, са паузом од 2 дана.

ХЕМИОТЕРАПИЈА

- ⦿ Терапија медикаментима уништава злоћудне ћелије које су могле да “побегну” у друго ткиво.
- ⦿ Ова метода се може спроводити и у амбулантама, и даје се у циклусима од по неколико дана, са дужим паузама да би се здраве структуре опоравиле.

РЕХАБИЛИТАЦИЈА

- Посебну категорију лечења представља рехабилитација.
- Рехабилитација може бити физичка и психичка.
- **Физичка рехабилитација** стручно изведена омогућава пацијенту повратак у породичну и радну средину где је био и пре болести.

◎ Психичка рехабилитација

подразумева упознавање пацијента са болешћу, начином лечења, контролом постигнутих ефеката, физичком рехабилитацијом, могућим последицама физичке и терапијске природе, анализом породичне, радне и опште средине.

ДОБРЕ ВЕСТИ

- Уколико се карцином дојке не “врати” за 5 година, шансе да ће се опет појавити су веома мале.
- Чести прегледи и нове врсте терапије омогућиле су да већина жена код којих је карцином дојке откривен у раном стадијуму живе нормалан, дуг и квалитетан живот.

- **РЕДОВАН ПРЕГЛЕД ЈЕ НАЈБОЉА ЗАШТИТА.**
- **РУТИНСКИМ ПРЕГЛЕДОМ ВАШИХ ДОЈКИ ПРИМЕТИЋЕТЕ СВАКУ ПРОМЕНУ.**
- **АКО ПОСТОЈИ ПРОМЕНА ЈАВИТЕ СЕ ЛЕКАРУ.**

- **ЈЕДИНО НЕОПХОДНО
УЛАГАЊЕ У ВАШЕ ЗДРАВЉЕ
ЈЕ МАЛО ВАШЕГ ВРЕМЕНА.**
- **НЕ ГУБИТЕ ВРЕМЕ.**
- **НЕМОЈТЕ НА ТОМЕ ШТЕДЕТИ!**

- ***КАЖИ СВИМА КОЈЕ
ВОЛИШ!***

MILIJONOVAN
RAZLOGA ZAŠTO
ŽELIM SVET
UZ TEBE

ZATO ŠTO
ME NAJLEPŠE
STVARI TEK
ČEKAJU

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

MILIJONOVAN
RAZLOGA ZAŠTO
ŽELIM SVET
UZ TEBE

ZATO ŠTO TREBA DA ME ISPRATIŠ NA MATURU

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

MILIJONOVAN
RAZLOGA ZAŠTO
ŽELIM SVET
UZ TEBE

ZATO ŠTO SI MI OBEĆALA
DA ĆEMO OSTARITI ZAJEDNO

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

MILIJONOVAN
RAZLOGA ZAŠTO
ŽELIM SVET
UZ TEBE

ZBOG TOGA ŠTO TREBA DA ME TEŠIŠ KAD MI PRVI PUT SLOME SRCE

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

ZATO ŠTO JE JOŠ MNOGO PUTOVANJA PRED NAMA

Thinkstock

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

ZATO ŠTO ME TVOJA
POSVEĆENOST
INSPIRIŠE DA
POMERAM GRANICE

Thinkstock

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

ZATO ŠTO SAMO TI
MOŽEŠ DA ME NAUČIŠ
DA PRAVIM ŠTRUDLU S
MAKOM KAD PORASTEM

Thinkstock

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

ZATO ŠTO TREBA ZAJEDNO DA
ČUVAMO UNUKE

Thinkstock

OTKRIVEN NA VREME RAK DOJKE JE IZLEČIV
U ČAK PREKO 90% SLUČAJEVA.

ОНЕ СУ ПОБЕДИЛЕ

Moje dojke

su ok

a tvoje?

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

MILIJONIMA
RAZLOGA ZAŠTODI
ŽELIM SVET UZ TEBE

ЗАКЉУЧАК

- Упознавање жена са факторима ризика и мерама превенције за настанак малигне болести болести, допринеће смањењу броја оболелих

ЛИТЕРАТУРА:

- 1. Бошковић, С.: Здравствена нега у онкологији, Београд (2012);
- 2. Ђорђевић, М., Бабић, М., Милићевић, Л.: Основи савремене онкологије, Београд (2000);
- 3. Шаренац, Д.: Здравствена нега у примарној здравственој заштити, Београд (2011).
- www.zzjzle.org.rs/
- www.zdravlje.gov.rs/.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

